

**СОНГОЛОН ХАЙРХАН ХХК-ИЙН
ИХ БУЛАНГИЙН ЭЛС ХАЙРГАНЫ ОРДЫН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**
(Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сум)
Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар: MV-017362

Улаанбаатар хот
2024 он

АГУУЛГА

ОРШИЛ V

БҮЛЭГ 1. ОРДЫН ТАНИЛЦУУЛГА	1-1
1.1 КОМПАНИЙН ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ	1-1
1.2 ОРДЫН ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ	1-1
1.2.1 Ордын байршил, орчны тойм зураг	1-1
1.3 ҮНДСЭН ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ	1-1
1.4 АЖИЛЛАХ ГОРИМ, АЖИЛЛАХ ХҮЧ	1-2
1.5 ХҮЧИН ЧАДАЛ	1-3
1.6 ДЭД БҮТЭЦ	1-4
БҮЛЭГ 2. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	2-1
2.1 СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	2-2
2.1.1 Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт	2-2
2.1.2 Хөрсөн бүрхэвч, газрын гадаргад үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт	2-4
2.1.3 Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт	2-6
2.1.4 Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт	2-8
2.2 НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	2-8
2.3 БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	2-9
2.4 НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	2-11
2.5 ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	2-11
2.6 ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	2-11
2.7 ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	2-13
2.8 ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ	2-16
2.9 УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	2-23

ДҮГНЭЛТ А

Хүснэгтийн жагсаалт

Хүснэгт 1-1. Уулын ажлын механикжуулалт	1-2
Хүснэгт 1-2. Ажиллах хүч	1-2
Хүснэгт 1-3. Уурхайн ажиллах горим	1-3
Хүснэгт 1-4. Уулын ажлын календарчилсан төлөвлөгөө	1-3
Хүснэгт 1-5. Их Булангийн элс хайрганы ордын геологийн нөөцийн тооцоо	1-4
Хүснэгт 2-1. 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зардлын хураангуй	2-1
Хүснэгт 2-2. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт	2-2

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

Хүснэгт 2-3. Газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт	2-4
Хүснэгт 2-4. Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт	2-6
Хүснэгт 2-5. Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт	2-8
Хүснэгт 2-6. Ногоон байгууламжийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт	2-8
Хүснэгт 2-7. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт	2-9
Хүснэгт 2-8. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт	2-11
Хүснэгт 2-9. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт	2-14
Хүснэгт 2-10. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хэрэгжилт	2-16
Хүснэгт 2-11. Уурхайн орчимд хийсэн агаарын хэмжилтийн үр дүн.....	2-18
Хүснэгт 2-12. Агаарын хэмжилтийн дүн, 4-р сар	2-20
Хүснэгт 2-13. Уурхайн талбайгаас авсан хөрсний дээжийн хариу	2-20
Хүснэгт 2-14. Карьерын талбайн орчимд бүртгэгдсэн ургамлын жагсаалт	2-22
Хүснэгт 2-15. Удирдлага зохион байгуулалтын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт	2-24

Графикийн жагсаалт

График 2-1. Уурхайд хийгдсэн хүхэрлэг хийн агууламж	2-18
График 2-2. Уурхайд хийгдсэн азотын давхар ислийн агууламж	2-19
График 2-3. Уурхайд хэмжигдсэн нийт тоосны агууламж	2-19
График 2-4. Хөрсөнд агуулагдах Нитратын хэмжээ	2-21
График 2-5. Хөрсөнд агуулагдах Сульфатын хэмжээ	2-21

Зургийн жагсаалт

Зураг 1-1. Их Булангийн элс хайрганы ордын байршил	1-1
Зураг 2-1. Хурдны хязгаарлалтыг тэмдэг тэмдэглэгээ	2-3
Зураг 2-2. Замыг сайжруулж, дагтаршуулсан нь.....	2-3
Зураг 2-3. Замын тоосжилт дарах усалгаа	2-3
Зураг 2-4. Тээврийн хэрэгслийн гэрчилгээ	2-4
Зураг 2-5. Шатах тослох материал асгарсан үед хэрэглэх саармагжуулагч	2-5
Зураг 2-6. Асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх, авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаарх сургалт	2-5
Зураг 2-7. Хуучин хэрэглэж байсан бие засах газрыг буулгаж, шинээр эко бие засах газар байгуулж буй байдал	2-6
Зураг 2-8. Ус ашигласны төлбөр	2-7
Зураг 2-9. Төслийн талбайд агч, бургас тариалах үйл явц	2-9
Зураг 2-10. Баян-Өлзийт сумын хуучин хогийн цэгийн 3 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийж буй байдал	2-10
Зураг 2-11. 2024 онд нөхөн сэргээлт хийсэн газрын байршил	2-10
Зураг 2-12. Гал унтраах багаж хэрэгсэл	2-12
Зураг 2-13. Ажилчд сургалтад хамрагдаж байгаа байдал	2-12

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

Зураг 2-14. Ажилчдын эрүүл мэндийн үзлэгт хамрагдсан хуудас.....	2-13
Зураг 2-15. Эмийн сан	2-13
Зураг 2-16. Хог хаягдал цуглуулах сав	2-14
Зураг 2-17. Хогийн цэг, түүний ойр орчим цэвэрлэгээ хийж буй байдал.....	2-15
Зураг 2-18. Хог хаягдал тээвэрлэх хамтран ажиллах гэрээ болон үйлчилгээний хураамж.....	2-15
Зураг 2-19. Хог хаягдлын бүртгэлийн хуудас.....	2-15
Зураг 2-20. Үйлдвэрийн засварын талбай	2-16
Зураг 2-21. Ил задгай хог хаягдал хаях, бие засахыг хориглосон санамж	2-16
Зураг 2-22. Агаарын чанарын хэмжилт, 04 сар	2-18
Зураг 2-23. Агаарын хэмжил, 4-р сар	2-20
Зураг 2-24. Хөрсний дээжлэлт, карьер орчим	2-21
Зураг 2-25. Ургамлын мониторинг хийх явц	2-22
Зураг 2-26. Ажилчдын эрүүл мэндийн үзлэгт хамрагдсан хуудас.....	2-25
Зураг 2-27. Ажилчдад сургалтад хамрагдаж буй байдал	2-25

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

ОРШИЛ

Сонголон Хайрхан ХХК нь Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Их булангийн элс хайрганы ордод 2022 онд Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний нэмэлт тодотголын тайланг байгаль орчны үнэлгээ, зөвлөх үйлчилгээний Баялаг Эко ХХК-аар хийлгэж, БОАЖЯ-аар батлуулсан бөгөөд улмаар 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулан батлуулсан.

Тус 2024 оны БОМТ-нд тусгагдсан байгаль орчныг хамгаалах болон хяналт шинжилгээний ажлуудыг хийж гүйцэтгэн энэхүү биелэлтийн тайланг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29 –ний өдрийн А/618 тоот тушаалын 4.1-т заасны дагуу Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журмын дагуу боловсрууллаа.

БҮЛЭГ 1. ОРДЫН ТАНИЛЦУУЛГА

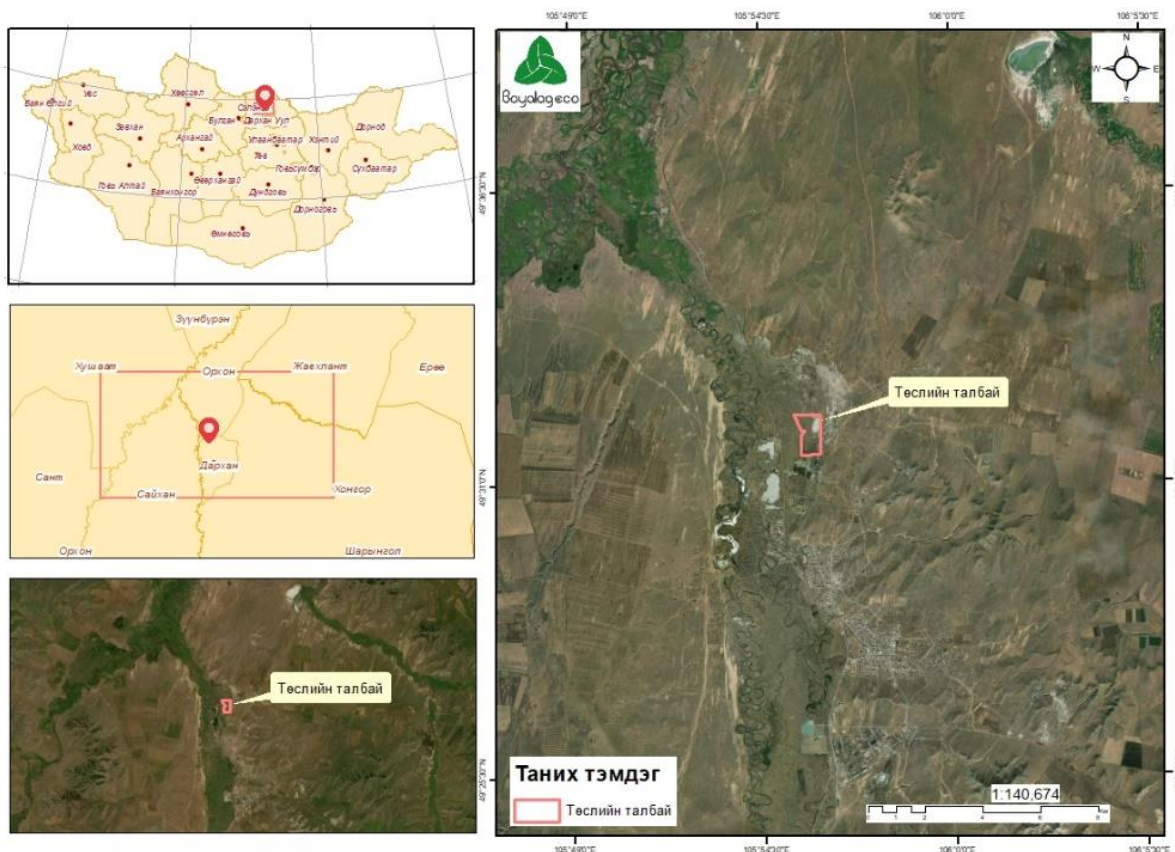
1.1 КОМПАНИЙН ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ

Төслийн нэр	Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их булангийн элс хайрганы орд
Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуй нэгж байгууллага	<ul style="list-style-type: none"> Төсөл хэрэгжүүлэгчийн нэр: Сонголон Хайрхан ХХК Улсын бүртгэлийн дугаар: 9011179051 Регистрийн дугаар: 5276764 Хаяг: Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 13-р баг Утас: +976 98009669 +976 99220394 Цахим шуудан: songolon_h@yahoo.com

1.2 ОРДЫН ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

1.2.1 Ордын байршил, орчны тойм зураг

Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын талбай нь Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлана. Ордын талбайн хэмжээ 100.53 га бөгөөд байршлыг Зураг 1-1-т тусгав.

Зураг 1-1. Их Булангийн элс хайрганы ордын байршил

1.3 ҮНДСЭН ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

Их булангийн элс-хайрганы ордын ашиглалтын гүн их биш, уул-геологийн нөхцөл энгийн тул тээвэртэй ашиглалтын системээр, ил аргаар ашиглана. Усны түвшнөөс дээш элс-хайрга олборлолтыг “экскаватор-автосамосвал”-ын хослолоор явуулна. Усны түвшнөөс доош олборлолтод экскаватор-автосамосвал”-ын хослол дээр нэмэлтээр элс-хайрга сорогч машинаар

(дреджер) олборлолт явуулна. Мөн төсөлд ил уурхайгаас олборлосон элс-хайргыг шигшиж 10 мм ээс дээш ширхэглэхтэй хайргыг бутлахаар тусгасан ба шигшүүр, бутлуур болон туузан конвейер ашиглахар төлөвлөсөн байна. Уулын ажлын механикжуулалтыг Хүснэгт 1-1-д тусгав.

Хүснэгт 1-1. Уулын ажлын механикжуулалт

№	Үндсэн тоног төхөөрөмж	Ажиллах объект	Тоо	Хүчин чадал		Ашиглалтад орсон он
				Нэгж	Хэмжээ	
1.	Экскаватор /Hyundai 290LC, 1.3 м/	Элс-хайрга олборлолт	1	м ³	1.3	2014
2.	Дреджер /YLJSD250, 200 м ³ /	Элс-хайрга олборлолт	1	м ³ /цаг	200	
3.	Ачигч /ZL-50/	Тээврийн хэрэгсэлд ачих, шигшүүрийн бункер тэжээх	1	тн	25	2014
4.	Автосамосвал /Hyundai HD-270, 25тн/	Элс-хайрга тээвэр	2	м ³	3	2014
5.	Бульдозер /Shantui SD-23/	Хөрс хуулга, овоолго	1	м ³	6	2014
6.	Доргиурт шигшүүр /ЗУК-1245/	Элс-хайрга шигших	1	тн/ц	15-80	
7.	Хацарт бутлуур /PE 150x250/	Элс-хайрга бутлах	1	тн/ц	70-150	
8.	Туузан конвейер	Нунтаг материалыг зөөвөрлөх	1	тн/ц	30-60	

Экскаватор нь элс-хайрга олборлолтод ажиллахаас гадна уурхайн ашиглалтын эхний жилийн хөрс хуулалтын ажлыг гүйцэтгэж элс-хайрганы нөөцийг нээж олборлолтод бэлдэнэ. Ашиглалтын 2 дахь жилээс уурхайн хучаас хөрсний зузаан 0.5-1 м, хөрс хуулалтын хэмжээ харьцангуй бага тул бульдозероор уурхайн ашиглалтын талбайн нэг тийш түрж хуулан, буцаан олборлосон орон зайг дүүргэх боломжтой.

1.4 АЖИЛЛАХ ГОРИМ, АЖИЛЛАХ ХҮЧ

Уурхай нь улирлын чанартайгаар 5-р сарын 15-наас 10-р сарын 15 хүртэл хоногт 10 цагийн үргэлжлэлтэй 1 ээлжээр ажиллана. Төслийн талбайд нийт 25 хүн ажиллах ба уурхайн ажиллах хүчийг Хүснэгт 1-2-д тусгав.

Хүснэгт 1-2. Ажиллах хүч

№	Албан тушаал	Орон тоо	Ажиллах хэсэг
1.	Уурхайн дарга	1	Инженер техникийн ажилчид
2.	Уурхайн мастер	1	
3.	Экскаваторын оператор	1	
4.	Автосамосвалын жолооч	2	Уулын хэсэг
5.	Бульдозерын оператор	2	
6.	Утгуурт ачигчийн оператор	1	
7.	Дреджерийн оператор	1	
8.	Тех ажилчид	4	Үйлдвэрийн хэсэг
9.	Засварчин	1	
10.	Цахилгаанчин	1	
11.	Гагнуурчин	1	
12.	Нягтлан бодогч	1	Захиргаа аж ахуйн хэсэг
13.	Нярав	1	
14.	Жолооч үйлчилгээний	1	
15.	Ах тогооч	1	
16.	Тогооч	1	

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

№	Албан тушаал	Орон тоо	Ажиллах хэсэг
17.	Үйлчилгээний туслах ажилчин	2	
18.	Хамгаалагч	1	
19.	Сахиул	1	
	Нийт	25	4 хэсэг

Дээрх хүснэгтээс харахад инженер техникийн ажилчид 2 хүн, уулын хэсгийн ажилчид 7 хүн, үйлдвэрийн хэсэгт 7 хүн ажиллах ба захиргаа аж ахуйн хэсэгт 9 хүн ажиллаж нийт 25 хүний ажиллах хүчтэй байна.

Уурхайн ажиллах горимыг тооцоолохдоо бүх нийтийн амралтын өдрүүд болон цаг агаарын гэнэтийн тааламжгүй нөхцөлийн үед ажил саатах хоногийг хасаж тооцоолсон ба тоног төхөөрөмжийн урсгал болон үндсэн засварын хугацааг тоног төхөөрөмжийн төрөл зүйл, хүчин чадлаас хамааруулан тооцоонд хасаж өгсөн байна. Төсөлд уурхайн жилд ажиллах хоногийг дараах байдлаар тогтоосон байна. Уурхайн ажиллах горимыг Хүснэгт 1-3-д тусгав.

Хүснэгт 1-3. Уурхайн ажиллах горим

№	Үзүүлэлт	Нэгж	Тоо, хэмжээ
1.	Жилд ажиллах боломжит хоног	хоног	149
2.	Цаг агаарын хүндрэл	хоног	3
3.	Амралт, баяр ёслол	хоног	5
4.	Хоногт, ажиллах ээлжийн тоо	хоног	1
5.	Ээлжийн үргэлжлэх хугацаа	цаг	10
6.	Ажиллагсдын тоо	хүн	25
7.	Уурхайн ажиллах хоног	хоног	149-3-6=140

Дээрх хүснэгтээс харахад улсын чанартай амралт, баяр ёслолын өдрүүд 5 хоног байна. Цаг агаарын хүндрэлийг тооцоолсон өдрүүд 3 хоног байна. Хоногийн нэг ээлжид ажиллах хүний тоо 1 бөгөөд нэг ээлжийн үргэлжлэх хугацаа 10 цаг байх ба уурхайн жилд ажиллах өдрүүд 140 хоног байна.

1.5 ХҮЧИН ЧАДАЛ

Уг элс хайрганы орд нь жилд 30 мян.м³ элс хайрга олборлох хүчин чадалтай. Уулын ажлын календарьчилсан төлөвлөгөөг Хүснэгт 1-4-д тусгав. Төслийн ТЭЗҮ-д уурхайн ашиглалтын жилийг тооцоолохдоо уулын ажлын 30 жил хүртэл 5 жилээр, 6 үе шатаар төлөөлүүлэн ажлын календарьчилсан төлөвлөгөөг боловсруулсан байна.

Хүснэгт 1-4. Уулын ажлын календарьчилсан төлөвлөгөө

№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Ашиглалтын жилүүд						Нийт
			1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	
1.	Элс-хайрга	мян.м ³	162.08	150.43	172.07	149.73	162.46	147.78	944.54
2.	Хөрс	мян.м ³	70.57	32.81	50.99	63.13	44.83	135.81	398.14
3.	Уулын цул	мян.м ³	232.65	183.24	223.06	212.85	207.29	283.6	1342.68
4.	Овоолго /Кс= 1.33/	мян.м ³	93.86	43.63	67.81	83.96	59.62	180.63	529.52

Уулын ажлын календарьчилсан төлөвлөгөөнд тусгаснаар уурхайн ашиглалтын 30 жилийн хугацаанд уурхайн үйлдвэрлэлийн нөөц 944.5 мян.м³ элс-хайрга байна. Хөрс хуулалтын хэмжээ 398.14 мян.м³ үүнээс сийрэгжилт тооцооноор овоолгод 529.52 мян.м³ хөрс байршуулна.

Ашиглалтын нөөц. Ордын үйлдвэрлэлийн нөөцийн тооцоог Хүснэгт 1-5-д тусгав.

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

Хүснэгт 1-5. Их Булангийн элс хайрганы ордын геологийн нөөцийн тооцоо

№	Нөөцийн блок	Элс хайрганы нөөц, м ³	Элс хайрганы нөөц, м ³	
			Үүнээс:	
			Элс	Хайрга
1.	В-I	1,634,273	1,358,081 /83.1%/	276,192 /16.9%/
	а. Усны төвшнөөс дээш	372,316	309,395	62,921
	б. Усны төвшнөөс доош	1,261,957	1,048,686	213,271
2.	В-II	1,917,235	1,560,629 /81.4%/	356,606 /18.6%/
	а. Усны төвшнөөс дээш	256,241	208,580	47,661
	б. Усны төвшнөөс доош	1,660,994	1,352,049	308,945
Нийт		3,551,508	2,918,710	632,798
	а. Усны төвшнөөс дээш	628,557	517,975	110,582
	б. Усны төвшнөөс доош	2,922,951	2,400,735	522,216

Уурхайн үйлдвэрлэлийн нөөцийн тооцоог ордын нийт нөөцийн хэмжээнд авч үзвэл нийт 3325.44 мян.м³ элс-хайрганы нөөцтэй байна.

1.6 ДЭД БҮТЭЦ

Усан хангамж: Ажилчид уурхайн талбайд байрлахгүй бөгөөд зөвхөн ажлын цагаар олборлолт явуулна. Ажилчид Сонголон Хайрхан ХХК-ийн бетон зуурмагийн үйлдвэрийн харьяанд байрлах ажилчдын байранд байрлана.

Уурхайн ахуйн ус хангамжийг Дархан-Ус суваг ХК-тай байгуулсан цэвэр усаар хангах, бохир усыг татан зайлуулах гэрээгээр зохицуулна.

Цахилгаан хангамж: ДСЦТС ХК-ийн 35/6 кВ элсэн карьер дэд станцаас тмз-1600/35/0,4 төрлийн бууруулах трансформатор ашиглан эрчим хүч татах ажил хийгдэж байна.

БҮЛЭГ 2. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө (БОМТ) нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, стратегийн үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм.

БОМТ нь байгаль хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэх бөгөөд байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг багасгах, арилгах арга хэмжээ, дүйцүүлэн хамгаалал хийх, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, шаардагдах хөрөнгө зардлыг тусгасан байхаар, орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрт төслийн үйл ажиллагааны улмаас байгаль орчны төлөв байдалд үзүүлж байгаа өөрчлөлтийг хянах, шинжилгээ хийх, үр дүнг тайлагнах, түүнийг хэрэгжүүлэх арга хэлбэр, шаардагдах хөрөнгө, зардал, хугацааг тодорхойлон тусгахаар хуульчлагдсаныг баримтлан БОХТ, ОХШХ-ийг боловсруулсан.

Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны БОМТ-г авч хэрэгжүүлэхэд 11,560,000 төгрөг зарцуулахаар төлөвлөсөн байна. 2024 оны БОМТ-ний зардлын хураангуйг Хүснэгт 2-1-д тусгав.

Хүснэгт 2-1. 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зардлын хураангуй

№	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	Нийт зардал, ₮
1.	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	3,710,000
2.	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	960,000
3.	Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
4.	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
5.	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
6.	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	1,250,000
7.	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	360,000
8.	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	1,000,000
9.	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	4,280,000
Нийт зардал		11,560,000

2.1 СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

2.1.1 Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт

БОННУ тайланд тусгаснаар Их Булангийн элс хайрганы ордын үйл ажиллагаанаас агаарын чанарт дараах гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг үзүүлэхээр байна. Үүнд:

- Хөрс хуулж, элс хайрга олборлох, ангилан бутлах, ачиж тээвэрлэх зэрэг процессоос тоосжилт үүсэх
- Овоолго хийх, уурхайн тээврийн замаас тоосжилт үүсэх

Эдгээр агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулахаар 2024 оны БОМТ-д дараах арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэхээр тусгасан бөгөөд хэрэгжилтийн биелэлтийг Хүснэгт 2-2-д тусгав. Үүнд:

- Дотоод тээвэрлэлтийн зам дагуу хурдны хязгаар тогтоож 30 км/цагаас хэтрэхгүй байх хурдны хязгаарлалтыг заасан тэмдэг, тэмдэглэгээ байрлуулах
- Уурхайн талбай дах дотоод замын сүлжээг сайжруулж, шороон замыг дагтаршуулах
- Олборлолт, шигших, бутлах, тээвэрлэх үйл ажиллагаа явагдах үед усалгаа хийх
- Төсөлд хэрэглэгдэж буй тээврийн хэрэгслүүдийг техникийн үзлэг оношилгоонд оруулах

Хүснэгт 2-2. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
1.	Дотоод тээвэрлэлтийн зам дагуу хурдны хязгаар тогтоож 30 км/цагаас хэтрэхгүй байх хурдны хязгаарлалтыг заасан тэмдэг, тэмдэглэгээ байрлуулах	0.5-1.0 км зайд уурхайн дотоод тээвэрлэлт хийгдэх ба тээвэрлэлтийн замд 2024 оны төлөвлөгөөнд тусгасны дагуу 5 болон 20 км/цаг хурдтай явах 2 ш тэмдэг тэмдэглэгээг байрлуулсан.	100%
2.	Уурхайн талбай дах дотоод замын сүлжээг сайжруулж, шороон замыг дагтаршуулах	Уурхайн нь жилд 140 хоног ажиллах ба ажиллаж байх хугацаандаа 2 сар тутамд уурхайн дотоод замын сүлжээг сайжруулан ажилласан байна.	100%
3.	Олборлолт, шигших, бутлах, тээвэрлэх үйл ажиллагаа явагдах үед усалгаа хийх	Уурхайн тээвэрлэлтийн 1.2 км замын тоосжилт дарах усалгааг 5-9 сард 10 удаа хийж тоос, шороог дарж, орчны агаарт үзүүлэх нөлөөллийг бууруулж ажилласан бөгөөд нэг удаагийн усалгаанд 20 тн ус ашигласан. Усыг бетон зуурмагийн үйлдвэрийн уснаас хангах бөгөөд 2024 онд усны төлбөрт нийт 4,411,275.56 төгрөг төлсөн.	100%
4.	Төсөлд хэрэглэгдэж буй тээврийн хэрэгслүүдийг техникийн үзлэг оношилгоонд оруулах	Сонголон Хайрхан ХХК нь Бутлуурын үйлдвэрт чулуу болон элсийг 2024.04.21 өдрийн №22/04 тоот тээврийн гэрээний дагуу тээвэрлэгчийн тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэлтийг хийлгүүлдэг. Уурхайд экскаватор болон ковшийг хэрэглэх бөгөөд тэдгээрийн үзлэг оношилгоог аймгийн техникийн хяналтын үзлэг оношилгоонд 2024 онд хамруулж, хэвийн ажиллагааг хангаж ажилласан.	100%

Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах үйл ажиллагааны холбогдох зургуудыг доор тусгалаа.

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

Зураг 2-1. Хурдны хязгаарлалтыг тэмдэг тэмдэглэгээ

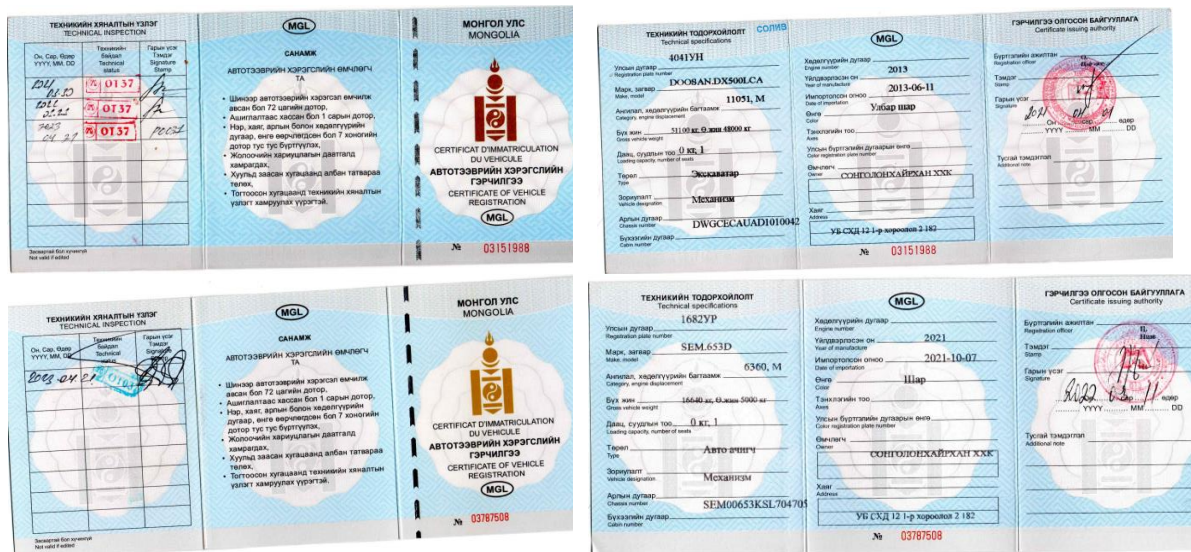
Зураг 2-2. Замыг сайжруулж, дагтаршуулсан нь

Зураг 2-3. Замын тоосжилт дарах усалгаа

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

Зураг 2-4. Тээврийн хэрэгслийн гэрчилгээ

2.1.2 Хөрсөн бүрхэвч, газрын гадаргад үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт

БОННУ тайланд тусгаснаар Их Булангийн элс хайрганы ордын үйл ажиллагаанаас хөрсөн бүрхэвч, газрын гадаргад дараах гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг үзүүлэхээр байна. Үүнд:

- Олборлолтын улмаас нийт 70.4 мян.м³ хөрс зайлуулагдах
- Ил уурхайн карьерын талбай буюу 14 га талбайн газрын гадарга үндсэн хэв шинжээ алдах
- Хөрсний овоолгыг 4.5 га талбайд үүсгэх бөгөөд тухайн талбайн газрын гадарга үндсэн хэв шинжээ алдах
- Ахуйн хатуу болон шингэн хог хаягдал, шатах тослох материал болон нефтийн бүтээгдэхүүний асгаралтаас хөрсөн бүрхэвч бохирдох

Эдгээр хөрсөн бүрхэвч, газрын гадаргад үзүүлэх сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулахаар 2024 оны БОМТ-д дараах арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэхээр тусгасан бөгөөд хэрэгжилтийн биелэлтийг Хүснэгт 2-3-д тусгав. Үүнд:

- Шатах тослох материалын асгаралт болсон тохиолдолд саармагжуулах хэрэгслийг бэлэн байлгах, асгаралттай тэмцэж буйг хянах
- Асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх дотоод журам боловсруулж, асгаралтын иж бүрдлийг хэрхэн ашиглах талаар сургалтыг явуулах
- Нийтийн бие засах газрыг эко, био аргаар болон орчин үеийн шийдлээр хөрсөнд нөлөөлөлгүй байдлаар шийдэх

Хүснэгт 2-3. Газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
1.	Шатах тослох материалын асгаралт болсон тохиолдолд саармагжуулах хэрэгслийг бэлэн байлгах, асгаралттай тэмцэж буйг хянах	Уурхайд шатах тослох материал асгарсан үед оцеп хэрэглэн саармагжуулах бөгөөд асгаралт болсон үеийг тэмдэглэдэг.	100%
2.	Асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх дотоод журам боловсруулж, асгаралтын иж	Болзошгүй байдлаар шатах тослох материал алдагдсан тохиолдолд саармагжуулах хэрэгслийг уурхайд байрлуулсан бөгөөд Сонголон Хайрхан ХХК	100%

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
	бүрдлийг хэрхэн ашиглах талаар сургалтыг явуулах	нь 2022.04.10-ний өдрийн № 12 тоот компанийн дотоод тушаалаар “Үйлдвэрлэлийн ослыг судлан бүртгэх орон тооны бус комисс”-ыг байгуулж, асгаралтаас сэргийлэх дотоод журмыг боловсруулан, түүнийг дагаж мөрдөн ажиллаж байна. /Тайланд хавсаргаав/	
3.	Нийтийн бие засах газрыг эко, био аргаар болон орчин үеийн шийдлээр хөрсөнд нөлөөлөлгүй байдлаар шийдэх	Сонголон Хайрхан ХХК нь Мөнхийн хүндлэл ХХК болон ЧБББА ХХК-ийн эко жорлон, био нойлыг төслийн талбайд суурилуулсан.	100%
4.		Өмнө нь ашиглаж байсан уурхайн модон жорлонг ариутгал халдваргүйжүүлэлт хийж дарж булшилсан.	100%

Газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах үйл ажиллагааны холбогдох зургуудыг доор тусгалаа.

Зураг 2-5. Шатах тослох материал асгарсан үед хэрэглэх саармагжуулагч

Зураг 2-6. Асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх, авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаарх сургалт

Зураг 2-7. Хуучин хэрэглэж байсан бие засах газрыг буулгаж, шинээр эко бие засах газар байгуулж буй байдал

2.1.3 Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт

БОННУ тайланд тусгаснаар Их Булангийн элс хайрганы ордын үйл ажиллагаанаас усан орчинд дараах гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг үзүүлэхээр байна. Үүнд:

- Ажилчдын үнд ахуй, зам талбайн усалгаа, биологийн нөхөн сэргээлтэд усыг зохисгүй ашигласнаар усны нөөцөд хохирол учруулах
- Ахуйн хатуу, шингэн хог хаягдлыг зүй зохистой зайлуулахгүй тохиолдолд гадаргын усыг бохирдуулах

Эдгээр усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулахаар 2024 оны БОМТ-д дараах арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэхээр тусгасан бөгөөд хэрэгжилтийн биелэлтийг Хүснэгт 2-4-д тусгав. Үүнд:

- Хог хаягдлыг зориулалтын саванд хадгалж, сумын нэгдсэн хогийн цэгт сар тутам зөөвөрлөн хаях
- Ус ашиглах гэрээг холбогдох байгууллагуудтай байгуулах

Хүснэгт 2-4. Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
1.	Хог хаягдлыг зориулалтын саванд хадгалж, сумын нэгдсэн хогийн цэгт сар тутам зөөвөрлөн хаяж байх, хянаж байх	Сонголон хайрхан ХХК нь Дархан хотын тохижилт үйлчилгээний газар ОНӨААТҮГ-тай 2022.09.01-ний өдөр 26 тоот хамтран ажиллах гэрээгээр байгуулсан	100%

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
2.	Ус ашиглах гэрээг холбогдох байгууллагуудтай байгуулах	Уурхайд ажилчид байрлахгүй бөгөөд ахуйн усыг Дархан-Ус суваг ХК-тай цэвэр ус хангах, бохир усыг татуулах 2017.04.24-ний өдрийн 767 тоот гэрээний дагуу үйлдвэрээс авч ажиллаж байна.	100%

Дархан хотын ТҮГ-тай байгуулсан Хог хаягдал тээвэрлэх болон Дархан-Ус суваг ХК-тай байгуулсан Цэвэр усаар хангах, бохир усыг татуулах гэрээг тайланд хавсаргав.

The image displays 12 individual water bill forms arranged in a 3x4 grid. Each form is titled 'Усны тооцооны нэхэмжлэл' (Water bill) and is issued by 'ДАРХАН-УС СУВАГ' (Darhan-Uul Water Supply). The forms contain the following information:

- Header:** 'Усны тооцооны нэхэмжлэл', 'ДАРХАН-УС СУВАГ' ХК/Регистрийн № 2736012, 'Ахуйн тусгагчтай нэр: Сонголон Хайрхан ХХК', 'Бодлогын сар: 2024 оны 11 сар', 'Нэхэмжлэх бичсэн: 2024 оны 11 сар 14 өдөр'.
- Table 1 (Left):** 'Д-Урьд сарын үлдэгдэлээс төлсөн усны төлбөр' (Payment for water used from the previous month's balance). Columns: №, Тоолуурын байршил, Зөвөл зээлт, Зэвсгэл зээлт, Цэвэр усны дүн (м³), Нэг төрөл, Хэмжээ (м³), Нэг бүрийн үнэ, Бүтэц үнэ (Төг). Rows include 'Суурь хувирам', 'Цэвэр ус', 'Бохор ус', 'Магенты ус', 'Дун (1+2+3+4+5)', 'НБАТатар (8*10%)', 'Усны нөөц татвар', 'Тухайн сарын төлбөр', 'Зэвсгэл үлдэгдэл (0+4+9)'.
- Table 2 (Right):** 'Д-Урьд сарын үлдэгдэлээс төлсөн усны төлбөр' (Payment for water used from the previous month's balance). Columns: №, Нар төрөл, Цэвэр усны дүн (м³), Хэмжээ (м³), Нэг бүрийн үнэ, Бүтэц үнэ (Төг). Rows include 'Суурь хувирам', 'Цэвэр ус', 'Бохор ус', 'Магенты ус', 'Дун (1+2+3+4+5)', 'НБАТатар (8*10%)', 'Усны нөөц татвар', 'Тухайн сарын төлбөр', 'Зэвсгэл үлдэгдэл (0+4+9)'.
- Footer:** 'Бүтэц үнэний усны дүн', '2. Чанос хаан Банк-392011003', '3. ХААН Банк-504502676', '4. Хуульчилсан хэргийн банк-403001122', '5. Калтурин Банк-3006002504', '6. Хуульчилсан хэргийн банк-403001122'.

Зураг 2-8. Ус ашигласны төлбөр

2.1.4 Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт

БОННУ тайланд Их Булангийн элс хайрганы ордын үйл ажиллагаанаас 10.9 га талбай шууд эвдрэл орох ба үржил шимт хөрс хуулах ажил хийгдэж ургамлан нөмрөг устгах сөрөг нөлөөллийг үзүүлэхээр байна гэж тусгасан байна.

Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулахаар уурхайн ашиглалтын дараагаар биологийн нөхөн сэргээлтийг стандартын дагуу хийж гүйцэтгэх ажлыг хэрэгжүүлэхээр тусгасан бөгөөд хэрэгжилтийн биелэлтийг Хүснэгт 2-5-д тусгав.

Хүснэгт 2-5. Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
1.	Уурхайн ашиглалтын дараагаар биологийн нөхөн сэргээлтийг стандартын дагуу хийх	Сонголон Хайрхан ХХК нь биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлын хүрээнд уурхайн ашиглалтын жилүүдэд мод тарих ажлыг хийхээр төлөвлөсөн. Үүний дагуу 2024 онд лицензийн талбайн зүүн хойд талд 120 ш модыг тарьж, арчилгаа тордолгоог хийж байна. /Ногоон байгууламжийн төлөвлөгөөний хэсэгт дэлгэрэнгүй тусгав/	100%

Мөн БОМТ-нд тусгасан ногоон байгууламжийн тохижилтын ажлаас гадна уурхайн тээвэрлэлтийн замд 5 болон 20 км/цаг хурдтай явах 2 ш тэмдэг тэмдэглэгээг байрлуулсан, уурхайн дотоод замын сүлжээг сайжруулсан, уурхайн тээвэрлэлтийн 1.2 км замын тоосжилт дарах үсалгааг 5-9 сард 10 удаа хийж тоос, шороог дарж, орчны агаарт үзүүлэх нөлөөллийг бууруулж ажилласан, болзошгүй байдлаар шатах тослох материал алдагдсан тохиолдолд саармагжуулах хэрэгслийг уурхайд байрлуулж үйл ажиллагааг тогтмол хянаж, орчны ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг хянаж, бууруулж төлөвлөгөөг 100% биелүүлэн ажилласан.

2.2 НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

2024 оны БОМТ-нд Их Булангийн элс хайрганы ордын нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний хүрээнд уурхайн талбайд агч, бургасыг нэмж 120 ш тариалахаар төлөвлөсөн байна.

Сонголон Хайрхан ХХК нь уурхайн лицензийн талбайн зүүн хойд талд мод тарих ажлын хүрээнд нийт 120 ш агч, бургасыг тарьж, ургуулан арчилгаа тордолгоог 100%-ийн биелэлттэй хэрэгжүүлж байна.

Ногоон байгууламжийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн биелэлтийг Хүснэгт 2-6-д тусгав.

Хүснэгт 2-6. Ногоон байгууламжийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
1.	Төслийн талбайн 10%-д ноогдох талбайд ногоон байгууламж байгуулж, мод тарих	2024 оны БОМТ-нд тусгасны дагуу лицензийн талбайн зүүн хойд талд агч, бургасын нийт 100 ш мод тарьсан.	100%

Мод тарих ажлын хүрээнд 120 ш модны суулгацыг (1 сая гаруй мянган төгрөг) төгрөгөөр худалдан авч, экскаватор болон авто ачигч (800,000₮), усны машин (250,000₮) зэрэг техникүүдийг ажиллуулж, 5 хүнийг 2 өдөр ажиллуулсан бөгөөд цалин (500,000₮) олгож нийт **1,850,000 ₮** зарцуулсан.

Төлөвлөгөөний биелэлтийг доорх зурагт тусгав.

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

Зураг 2-9. Төслийн талбайд агч, бургас тариалах үйл явц

2.3 БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

2024 оны БОМТ-нд Их Булангийн элс хайрганы ордын биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд орон нутгийн удирдлага, мэргэжилтнүүдтэй зөвлөлдөж Орхон сумын Баян-Өлзийт багийн хуучин хогийн цэгийн 3 га талбайд нөхөн сэргээлтийн ажлыг төлөвлөсөн байна.

Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн биелэлтийг Хүснэгт 2-7-д тусгав.

Хүснэгт 2-7. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
1.	Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны БОМТ-нд биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд Сонголон Хайрхан ХХК нь	Сонголон Хайрхан ХХК нь 2024 онд Дархан-Уул аймгийн Орхон сумын Баян-Өлзийт багийн хуучин хогийн цэгийн 3 га талбайд нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийж гүйцэтгэсэн байна. 2024.07-р сарын 22-ий өдөр нийт 4	100%

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
	орон нутгийн удирдлага, мэргэжилтнүүдтэй зөвлөлдөж Дархан-Уул аймгийн Орхон сумын Баян-Өлзийт багийн хуучин хогийн цэгийн 3 га талбайд нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийхээр төлөвлөсөн байна.	хүний (Оператор-1, Туслах ажилчид-3) бүрэлдэхүүнтэй хийж гүйцэтгэсэн.	

Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд гүйцэтгэсэн ажлыг доорх зурагт тусгав.

Зураг 2-10. Баян-Өлзийт сумын хуучин хогийн цэгийн 3 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийж буй байдал

ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН ОРХОН СУМАНД "СОНГОЛОН ХАЙРХАН ХХК"-ИЙ НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ ХИЙЖ ГЭЖ БУЙ ГАЗРЫН ЗУРАГ
/ОРХОН СУМЫН БАЯН-ӨЛЗИЙТ БАГИЙН ХУУЧИН ХОГИЙН ЦЭГТ/

Зураг 2-11. 2024 онд нөхөн сэргээлт хийсэн газрын байршил

2.4 НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Их Булангийн элс хайрганы ордын талбай орчимд эрчимтэй сөрөг нөлөөллийн бүсэд орших иргэд, айл өрхүүд байхгүй учир нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээг төлөвлөөгүй болно.

2.5 ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Сонголон Хайрхан ХХК нь Улаанбаатар их сургуулийн Түүх, археологийн тэнхимээр 2021 онд Археологийн авран хамгаалах хайгуул судалгааны ажлын тайланг боловсруулсан бөгөөд тус тайланд “Талбайд хайгуулын ажлыг хийж гүйцэтгэхэд ямар нэгэн археологи, түүхийн дурсгал илэрч олддоогүй. Хайгуул судалгааны ажлыг гүйцэтгэх үед талбайн ихэнх хэсэгт газар шорооны ажил гүйцэтгэж, хөрс хуулснаас гадна хиймэл усан сан үүсгэсэн байна. Усан сангийн талбайн доор болон газар шорооны ажлын явцад түүх соёлын ямар нэг дурсгал сүйдсэн, устсан байхыг үгүйсгэх аргагүй юм. Тиймээс цаашид Сонголон хайрхан ХХК нь хөрс шорооны ажлын явцад түүх соёлын дурсгал илрэн олдвол нэн даруй, зохих хууль ёсны дагуу мэргэжлийн байгууллагад хандан хамтран ажиллах”-ыг зөвлөсөн байна.

Мөн ШУА-ийн Палеонтологийн хүрээлэнгээр Палеонтологи судалгааны ажил хийлгүүлсэн бөгөөд 2021.10.11-ний өдрийн № Т/83 тоот дүгнэлтэй. Тус дүгнэлтэд “Судалгааны талбайн хэмжээнд дөрөвдөгч, орчин үеийн насны элс, шавар, шавранцар, хайрга, конглометар, гравелит, тунамал терриген хурдас чулуулаг тархсан ба хурдас чулуулгаас эртний шим ертөнцийн олдвор илрээгүй тул цаашид тусгай зөвшөөрлийн ажил явуулахад татгалзах зүйлгүй” гэж дүгнэсэн байна. Иймд Сонголон Хайрхан ХХК нь 2024 онд түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх шаардлагагүй.

2.6 ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

2024 оны БОМТ-нд Их Булангийн элс хайрганы эрсдэлийн үнэлгээгээр тогтоогдсон аюул ослоос урьдчилан сэргийлж, эрсдэлийг бууруулах, арилгах талаарх хууль, дүрэм, журмын дагуу ажлын байрны эрүүл ахуй, аюулгүй ажиллагааны журмыг нэвтрүүлэн ажиллах, гэнэтийн ослын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө, ХАБЭА-н арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд дараах ажлуудыг төлөвлөсөн байна. Үүнд:

- Гал унтраах багаж, хэрэгслийг кемпийн баруун урд талд байрлуулсан
- Уурхайд ажилчдыг ХАБЭА сургалтыг хамруулдаг
- 2024 оны төлөвлөгөөнд тусгасны дагуу ажилчдыг Дархан-Уул аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн Поликлиник-тэй хамтран эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамруулсан
- Уурхайн кемпэд анхны тусламжийн эмийн санг байрлуулсан

2024 оны осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн биелэлтийг Хүснэгт 2-8-д тусгав.

Хүснэгт 2-8. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
1.	Гал унтраах багаж хэрэгслийн иж бүрдлийг бүрдүүлж бэлэн байлгах	Уурхайд гал унтраах багаж, хэрэгслийг кемпийн баруун урд талд байрлуулсан.	100%
2.	ХАБЭА сургалт зохион байгуулах	Уурхайд нийт 25 хүн ажиллах бөгөөд ХАБЭА сургалтыг шинээр ажилтан авах бүрт, мөн жил бүр ХАБЭА давтан сургалтыг зохион байгуулдаг. Үүний дагуу 2024 онд компанийн нийт 20 ажилчдыг ХАБЭА сургалтад хамруулсан байна.	100%

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
3.	Ажилчдыг эрүүл мэндийн шинжилгээ оношилгоонд хамруулж, ажлын байранд эмийн санг бэлтгэх	2024 оны төлөвлөгөөнд тусгасны дагуу ажилчдыг Дархан-Уул аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн Поликлиниктэй хамтран эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгийг 2024.10.01-ний 01 тоот гэрээ байгуулсны дагуу ажилчдыг үзлэгт хамруулан ажиллаж байна. Уурхайн кемпэд анхны тусламжийн эмийн санг байрлуулсан.	100%

Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний хүрээнд гүйцэтгэсэн ажлын холбогдох зургийг доор тусгав.

Зураг 2-12. Гал унтраах багаж хэрэгсэл

Зураг 2-13. Ажилчд сургалтад хамрагдаж байгаа байдал

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

- Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ахуйн, дахин ашиглагдах, аюултай хаягдал гэж ангилан ялгаж Дархан хотын Тохижилт үйлчилгээний газартай байгуулсан гэрээний дагуу сар бүр тээвэрлүүлж, хураамжийг төлдөг
- Хог хаягдлын цэгийн ойр орчимд сард 2 удаа цэвэрлэгээ, ариутгалыг хийдэг
- Уурхайн кемпийн эргэн тойронд санамж бичгийг нааж, ажилчдад зааварчилгааг өгдөг

2024 оны хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн биелэлтийг Хүснэгт 2-9-д тусгав.

Хүснэгт 2-9. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
1.	Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр ангилан ялгаж, ялгах зориулалтын тэмдэг тэмдэглэгээтэй, цоорч гэмтээгүй, салхиар хог тархахааргүй тагтай, шингэн нэвчихгүй, угааж цэвэрлэхэд хялбар, галд тэсвэртэй материалаар хийгдсэн хогийн саванд цуглуулах	Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ахуйн, дахин ашиглагдах, аюултай хаягдал гэж ангилан ялгадаг бөгөөд дахин ашиглагдахгүй энгийн хог хаягдлыг Дархан хотын Тохижилт үйлчилгээний газартай 2022.09.01-ний өдөр байгуулсан № 26 тоот гэрээний дагуу сар бүр бүртгэл хөтөлж, тогтмол тээвэрлүүлдэг. Мөн Дархан сумын хог хаягдлын үйлчилгээний хураамжийг сар бүрт төлдөг. /Хог хаягдлын гэрээг хавсрагав/	100%
2.	Хогийн сав, түүний орчимд тогтмол ариутгал, цэвэрлэгээ хийх	Хог хаягдлын цэгийн ойр орчимд сард 2 удаа цэвэрлэгээ, ариутгалыг хийдэг.	100%
3.	Ажилчдад ил задгай хог хаяхгүй байх, ил задгай бие засахгүй байх санамж, зааварчилгааг тогтмол өгөх	Уурхайн кемпийн эргэн тойронд нийт 3 ш санамж бичгийг нааж, ажилчдад зааварчилгааг тогтмол өгдөг.	100%
4.	Хүнд даацын машин механизмын үйл ажиллагаа, хөдөлгөөнөөс ШТМ гарч, орчин тойрны дам бохирдлыг үүсгэж болзошгүй тул анхаарал болгоомжтой ажиллах, засвар үйлчилгээг зориулалтын талбайд гүйцэтгэх	Уурхайд машин техникийн засвар үйлчилгээг хийдэггүй. Эвдэрсэн техникүүдийг Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн засвар үйлчилгээний хэсэгт авчран зориулалтын цэгт засдаг.	100%

Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийг доорх зурагт тусгав.

Зураг 2-16. Хог хаягдал цуглуулах сав

Зураг 2-20. Үйлдвэрийн засварын талбай

Зураг 2-21. Ил задгай хог хаягдал хаях, бие засахыг хориглосон санамж

2.8 ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ

2024 оны БОМТ-нд Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөрт агаарын чанарт орчны тоосжилтыг тодорхойлуулах, хөрсөн бүрхэвчид хөрсний ерөнхий химийн үзүүлэлтийг 3 цэгт шинжлүүлэх, усан орчинд тогтсон нуурын шүүрлийн усанд цэвэрлэсэн бохир усны биологийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч, химийн хэрэгцээт хүчилтөрөгчийг тодорхойлуулах зэрэг ажлуудыг төлөвлөсөн байна.

Хяналт, шинжилгээний ажлуудыг төлөвлөсөн хуваарийн дагуу Дархан-Уул аймгийн Ус цаг уур, Орчны шинжилгээний төвийн Байгаль орчны шинжилгээний лаборатори хийж гүйцэтгэн, магадлан итгэмжлэгдсэн лабораториороо шинжилсэн хариуг тайланд хавсаргав.

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн биелэлтийг Хүснэгт 2-10-д тусгав.

Хүснэгт 2-10. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хэрэгжилт

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
1.		<ul style="list-style-type: none"> Дархан уул аймгийн “Ус Цаг Уур, Орчны Шинжилгээний Төв Байгаль Орчны 	100%

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлт
	Агаарт орчны тоосжилт (PM _{2.5} , PM ₁₀ TSP) болон агаар бохирдуулагч хий (SO ₂ , NO ₂ ,) тодорхойлуулах	Шинжилгээний Лаборатори” 4-р сард DustTrak DRX aerosol monitor 8533 багажийг ашиглан агаарт агуулагдах PM _{2.5} , PM ₁₀ болон нийт тоосонцор болон дуу чимээний хэмжилтийг хийж гүйцэтгэсэн. <ul style="list-style-type: none">Сонголон Хайрхан ХХК нь 2024 оны 04 дүгээр сард үйлдвэрийн агаарыг Дархан-Уул аймгийн Ус цаг уур, Орчны шинжилгээний төвийн Байгаль орчны шинжилгээний лабораториор шинжлүүлсэн.	
2.	Хөрсний ерөнхий химийн үзүүлэлт болон хүнд металлыг 3 цэгт тодорхойлуулах	<ul style="list-style-type: none">Дархан уул аймгийн “Ус Цаг Уур, Орчны Шинжилгээний Төв Байгаль Орчны Шинжилгээний Лаборатори” 2024 оны 4 дүгээр сард Карьерын ойр орчимд дээж авч, магадлан итгэмжлэгдсэн лабораториор шинжилсэн.Сонголон Хайрхан ХХК нь 2024 оны 04 дүгээр сард үйлдвэрийн хашаан доторх хөрснөөс дээж авч Дархан-Уул аймгийн Ус цаг уур, Орчны шинжилгээний төвийн Байгаль орчны шинжилгээний лабораториор шинжлүүлсэн.	100%
3.	Тогтсон нуурын шүүрлийн усанд усны химийн шинжилгээг хийх	2024 оны 4 сард шүүрлийн уснаас дээж авч, Дархан уул аймгийн “Ус Цаг Уур, Орчны Шинжилгээний Төв Байгаль Орчны Шинжилгээний Лаборатори” тогтсон нуурын шүүрлийн усанд химийн шинжилгээг хийсэн.	100%

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлтийг доорх зургуудад тусгав.

Агаарын чанар.

1. Уурхайн агаарыг Дархан-Уул аймгийн Ус цаг уур, Орчны шинжилгээний төвийн Байгаль орчны шинжилгээний лабораториор үйлдвэрийн агаарыг шинжлүүлэхэд агаарт агуулагдах хүхэрлэг хий, азотын давхар исэл болон нийт тоосны агууламж нь агаарын чанарын MNS: 4585:2016. Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага стандартын 1 удаагийн сорьцын хүлцэх агууламжаас давсан үзүүлэлт байхгүй байна.

Зураг 2-22. Агаарын чанарын хэмжилт, 04 сар

2024 оны 04-р сарын 25-ны өдөр авсан агаарын хэмжилтийн үр дүнг Хүснэгт 2-11-т тусгав.

Хүснэгт 2-11. Уурхайн орчимд хийсэн агаарын хэмжилтийн үр дүн

Үзүүлэлт	Хүхэрлэг хий /SO ₂ /	Азотын давхар исэл (NO ₂)	Нийт тоосонцор (TSP)
Элсэн карьерийн орчин	4	16	89
MNS 4585:2016	450	200	500

Уурхайн бутлуур орчмын агаар дахь хүхэрлэг хий, азотын давхар исэл, нийт тоосны агууламжийг доорх графикт тусгав.

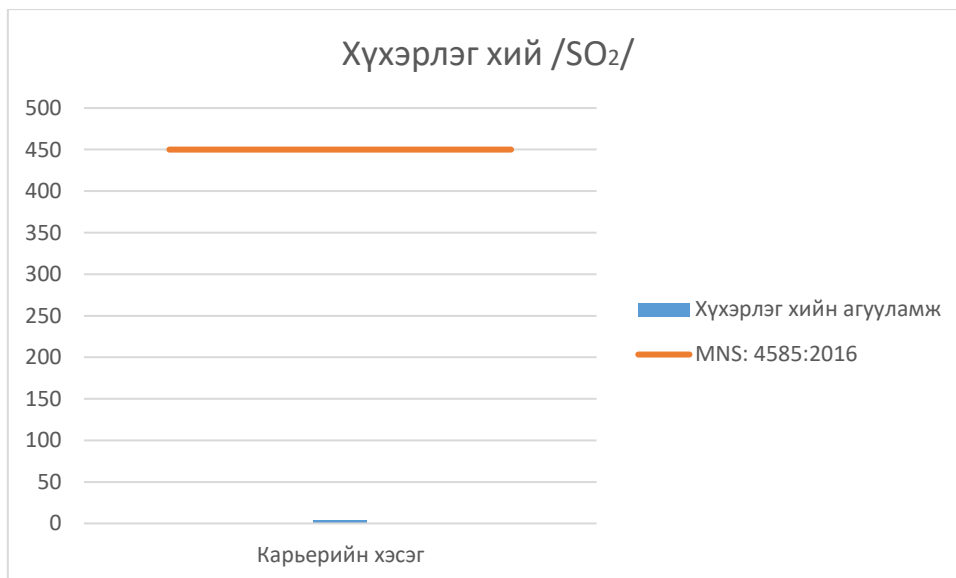

График 2-1. Уурхайд хийгдсэн хүхэрлэг хийн агууламж

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

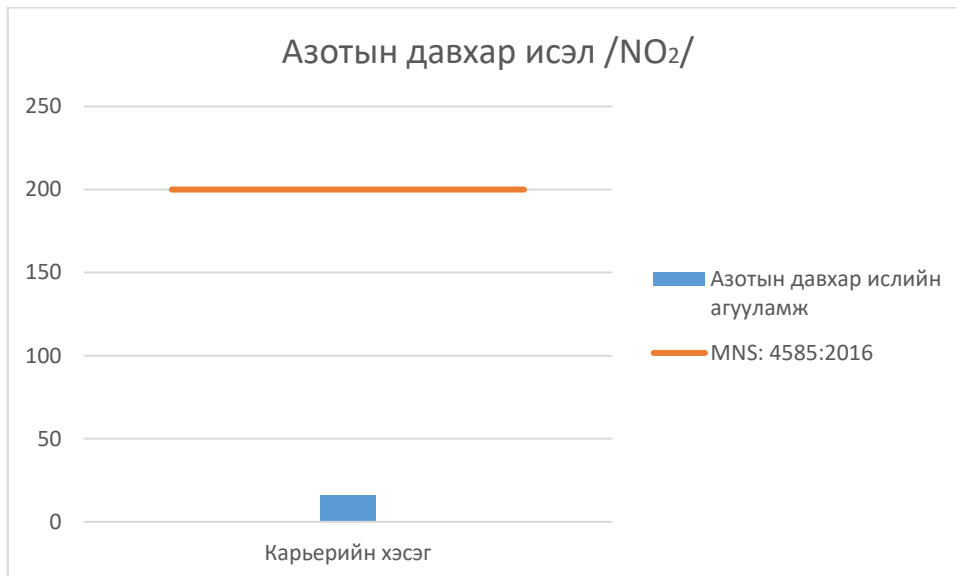

График 2-2. Уурхайд хийгдсэн азотын давхар ислийн агууламж

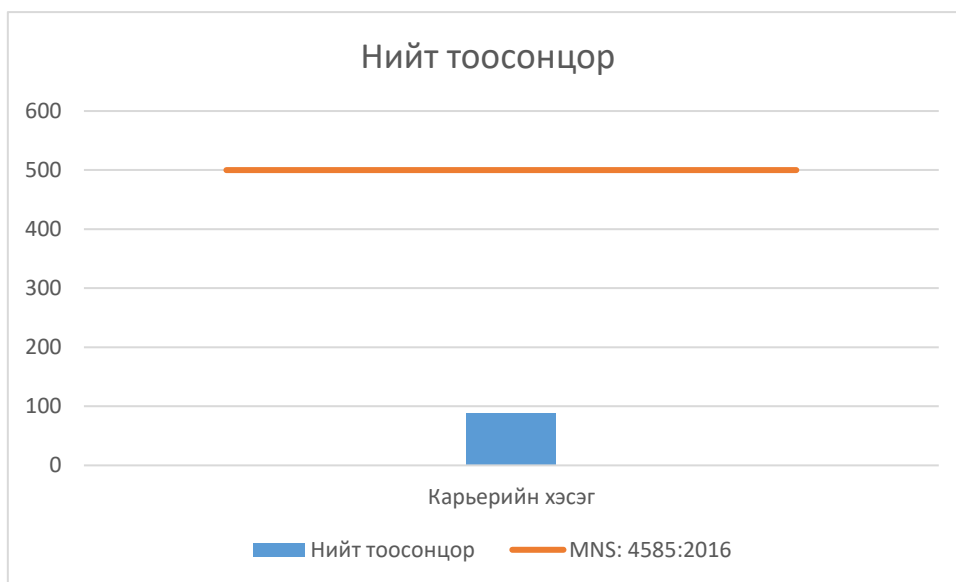

График 2-3. Уурхайд хэмжигдсэн нийт тоосны агууламж

Уурхай орчмын агаар дахь хүхэрлэг хий, азотын давхар исэл нь агаарын чанарын MNS: 4585:2016. Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага стандартын 1 удаагийн сорьцын хүлцэх агууламжаас давсан үзүүлэлтгүй байна.

- 2024 оны 4-р сард уурхайн талбайд агаарын хэмжилтийг DustTrack 850 загварын багажаар агаарт агуулагдах тоосонцрын хэмжилтийг хийж гүйцэтгэсэн.

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

Зураг 2-23. Агаарын хэмжил, 4-р сар

Хүснэгт 2-12. Агаарын хэмжилтийн дүн, 4-р сар

Үзүүлэлт	Агаарын чийгшил	Агаарын температур	Салхины хурд
Элсэн карьерийн орчин	14%	8.5°C	Хойноос 6-7м/с

Хөрсөн бүрхэвч

2024 оны БОМТ-нд Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөрт тусгасны дагуу хөрсний дээжийг хөрсний ерөнхий химийн үзүүлэлтийг шинжлүүлэх зэрэг ажлын дагуу 2024 оны 04 дүгээр сард карьераас хөрсний дээжийг авч хөрсний ерөнхий химийн үзүүлэлтийг Дархан уул аймгийн “Ус Цаг Уур, Орчны Шинжилгээний Төв Байгаль Орчны Шинжилгээний лаборатори”-иор шинжлүүлсэн.

Хүснэгт 2-13. Уурхайн талбайгаас авсан хөрсний дээжийн харуу

Шинжилгээний аргын стандарт	Хөрсний химийн шинжилгээний үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	MNS 3297:2019	Элсэн карьерийн орчин
MNS 3310:91	Хөрсний ялзмаг	%	-	2.34
	Нитрат, NO ₃	мг/кг	130	3.5
	Сульфат, SO ₄	мг/кг	160	30.2
	Аммони, NH ₄	мг/кг	-	13.6
	pH	-	-	6.95
	EC	μS/cm	-	352.0

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

Зураг 2-24. Хөрсний дээжлэлт, карьер орчим

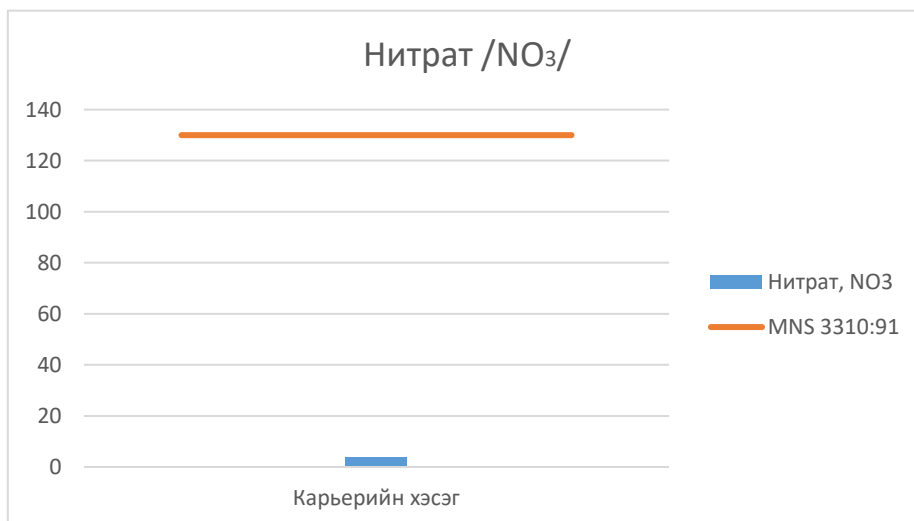

График 2-4. Хөрсөнд агуулагдах Нитратын хэмжээ

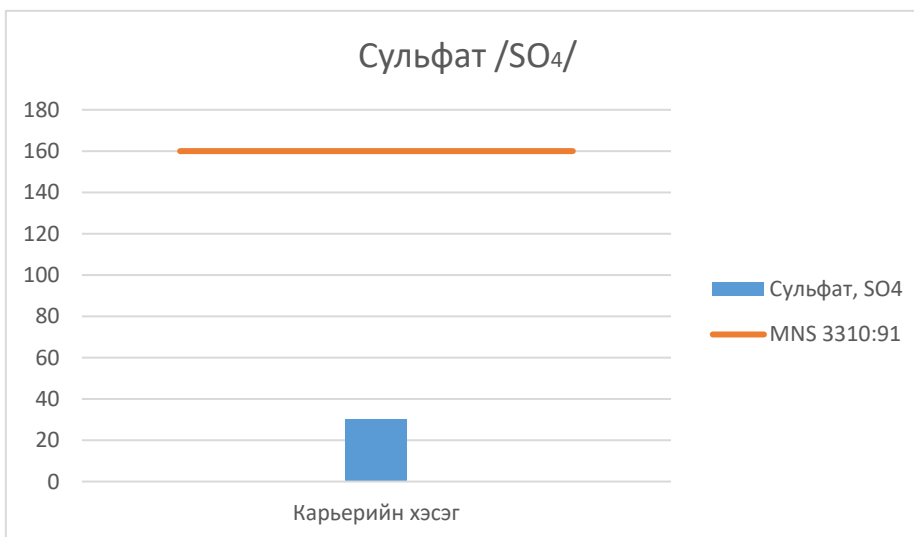

График 2-5. Хөрсөнд агуулагдах Сульфатын хэмжээ

Хөрсний сорьц дээжийг диагоналийн аргаар авсан ба тухайн дээжийн хариунд, хот, суурин газрын хөрсний эрүүл ахуйн аюулгүйн үзүүлэлт, бохирдлыг үнэлэх MNS 3297:2019 стандарт дахь хөрсний эрүүл ахуйн шаардлагын химийн үзүүлэлтээр нитрат /NO₃/-ын агууламж зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс даваагүй байна.

Ургамлан нөмрөг.

1. Уурхайн талбайд 6-р сард ургамлын мониторинг хийсэн.

Зураг 2-25. Ургамлын мониторинг хийх явц

Талбайд 1x1 метр квадрат хэмжээтэй Раменскийн торыг ашиглан Браунбланкийн арга зүйд тулгуурлан геоботаникийн бичиглэл хийж ургамлын зүйлийн бүрдэл, тусгагийн бүрхцийг тодорхойлсон. 1x1 квадрат метр талбайд:

- ургамлан бүрхэц 85 орчим хувь,
- чулууны бүрхэц 3 хувь,
- хагдны бүрхэц 4 хувь,
- халцгай газрын бүрхэц 8 хувь байсан.

Карьерын талбайн орчимд бүртгэгдсэн ургамлын жагсаалтыг Хүснэгт 2-14-д тусгав.

Хүснэгт 2-14. Карьерын талбайн орчимд бүртгэгдсэн ургамлын жагсаалт

№	Ургамлын монгол нэр	Ургамлын латин нэр	Найлзуурын өндөр, см	Фенологийн үе шат
Amaranthaceae				
1.	Сибирь шорной	<i>Atriplex sibirica L.</i>	9.3	Ургалтын үе
2.	Баг хуш хамхаг	<i>Halogeton glomeratus (M. B.) C. A. Mey</i>	3.4	Ургалтын үе
Asteraceae				
3.	Маралхай шарилж	<i>Artemisia tanacetifolia L.</i>	7.6	Ургалтын үе
4.	Эмийн бамбай	<i>Taraxacum officinale Wigg.</i>	14	Цэцэглэлтийн үе
Brassicaceae				
5.	Бүтэн навчит багдай	<i>Dontostemon integrifolius (L.) C.A.Mey.</i>	6.9	Цэцэглэлтийн үе
Chenopodiaceae				
6.	Цагаан лууль	<i>Chenopodium album L.</i>	3.2	Ургалтын үе
Cyperaceae				
7.	Ширэг улалж	<i>Carex duriuscula C.A.Mey</i>	18	Ургалтын үе
8.	Бага улалж	<i>Carex parva Nees</i>	5.7	Ургалтын үе
Iridaceae				
9.	Бар цоохор цахилдаг	<i>Iris tigrida Bge.</i>	8.5	Цэцэглэлтийн үе
Plantaginaceae				
10.	Их таван салаа	<i>Plantago major L.</i>	6.3	Ургалтын үе
Poaceae				

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

№	Ургамлын монгол нэр	Ургамлын латин нэр	Найлзуурын өндөр, см	Фенологийн үе шат
11.	Гялгар дэрс	<i>Achnatherum splendens (Trin.) Nevski</i>	60	Ургалтын үе
12.	Мөлхөө хиаг	<i>Agropyron repens (L.) P. B.</i>	21	Ургалтын үе
13.	Нарийн цагаан суль	<i>Elymus angustus Trin</i>	12.7	Ургалтын үе
Rosaceae				
14.	Ишгүй гичгэнэ	<i>Potentilla acaulis L.</i>	2.8	Ургалтын үе

Карьерын талбай нь голын хөндий, нам дор газар бөгөөд дэрс-улалжит бүлгэмдэл зонхилж ургасан. Талбайд 9 овгийн 13 төрлийн 14 зүйл дээд ургамал бүртгэгдсэн. Талбайд ховор болон нэн ховор ургамал бүртгэгдээгүй.

Усан орчин.

2024 оны БОМТ-ны орчны хяналт шинжилгээний усны чанарт тогтсон нуурын усны химийн шинжилгээний ажлын хүрээнд 2024 оны 04 сард Карьерийн шүүрэлтийн уснаас дээж авч Дархан уул аймгийн “Ус Цаг Уур, Орчны Шинжилгээний Төв Байгаль Орчны Шинжилгээний Лаборатори”-иор шинжлүүлсэн.

№	Шинжилгээний аргачлал	Усны химийн шинжилгээний үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	MNS 6148:2010	Карьерийн шүүрэлтийн ус
1	MNS 1097:1970	Ca ⁺ /кальци/	мг/л	-	54.9
2	MNS 1097:1970	Mg ⁺ /манги/	мг/л	-	38.8
3	MNS 1097:1970	Na ⁺ +K ⁺ /натри кали/	мг/л	-	119.8
4	MNS 6832:2020	HCO ₃ /гидрокарбонат/	мг/л	-	283.2
5	MNS 6271:2011	SO ₄ /Сульфат/	мг/л	500	135.4
6	MNS 4424:2005	Cl /Хлорид/	мг/л	350	57.4
7	MNS 1097:1970	Нийт эрдэжилт	мг/л	-	789.5
8	MNS ISO 11923:2001	Жинлэгдэх бодис	мг/л	-	16.7
9	MN ISO 6059:2005	Хатуулаг /Ca Mg/	мг-экв/л	-	5.93
10	MN ISO 8467:1999	NH ₄ /аммони/	мгN/л	3.0	0.28
11	MNS 7150-1:2006	NO ₂ /нитрит/	мгN/л	1.0	0.011
12	MNS 1097:1970	NO ₃ /нитрат/	мгN/л	50.0	0.05
13	MN ISO 6878:2001	Рерд /ортофосфат/	мгP/л	3.5	0.078
14	MNS 6272:2001	F /фтор/	мг/л	-	0.51
15	MNS 4430:2005	Fe /төмөр/	мг/л	0.30	0.04
16	MNS ISO 10523:2001	pH/усны орчин/	-	6.5-8.5	7.76
17	MNS ISO 7888:1999	ЕС /ЦДЧ/	μS/cm	-	952.0
18	MNS ISO 11083:2001	Cr-VI /6 валентат хром/	мг/л	0.005	илрээгүй
19	MNS ISO 8467:1999	Перманганатын исэлдэх чанар	мг/л	-	7.1

Дээрх дүнгээс үзэхэд MNS 6148:2010 Усны чанар. Газрын доорх усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давсан үзүүлэлт байхгүй байна.

Шинжилгээний дүнгээр шүүрлийн усанд агуулагдах Химийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч (COD) 37 мг, Биологийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч (BOD) 9 мг байсан бөгөөд энэ нь MNS:6230:2010. Бохир ус зайлуулах цэг тогтоох. Ерөнхий шаардлага стандартын Улаанбаатар хотоос бусад төв суурин газарт мөрдөх бохир усны найрлагын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давсан үзүүлэлтгүй байна.

2.9 УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

2024 оны БОМТ-нд тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд гэнэтийн ослоос урьдчилан сэргийлэх, осол гарсан

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

тохиолдолд шуурхай хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар ажилчдад жилд 1 удаа сургалт зохион байгуулах, ажилчдыг эрүүл мэндийн үзлэгт тогтмол хамруулах зэрэг ажлыг төлөвлөсөн байна.

2024 оны удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн биелэлтийг Хүснэгт 2-15-д тусгав.

Хүснэгт 2-15. Удирдлага зохион байгуулалтын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэлт	Биелэлтийн хувь
1.	Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх чиглэлээр бодлого, журам боловсруулж мөрдөх	Сонголон Хайрхан ХХК нь жил бүр БОМТ-г боловсруулан батлуулж, төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлуудыг хийж гүйцэтгэн БОМТ-ний биелэлтийн тайланг боловсруулж дагаж мөрддөг.	100%
2.	Жилд 1 удаа сургалт, сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулах	Ажилчдад жил бүр 1 удаа ХАБЭА, үйлдвэрийн осол, химийн бодистой харьцах зэрэг сэдвийн хүрээнд сургалтыг зохион байгуулдаг.	100%
3.	Ажиллагсдыг эрүүл мэндийн үзлэгт тогтмол оруулах. Ажилчдыг ажлын онцлогоос хамааруулан хувь хүний хамгаалалтын хэрэгслээр тогтмол хангах	Сонголон Хайрхан ХХК нь Дархан-Уул аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн Поликлиник-тэй хамтран үйлдвэрийн ажилчдыг эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн гэрээ байгуулсны дагуу ажилчдыг үзлэгт хамруулдаг бөгөөд хөдөлмөр хамгааллын хэрэгслээр хангадаг.	100%
4.	Байгаль хамгаалах талаар хийсэн ажлын жил бүрийн биелэлтийн тайланг Дархан-Уул аймгийн ЗДТГ-т хүргүүлэн өгч байх	Сонголон Хайрхан ХХК нь жил бүр БОМТ-г боловсруулан батлуулж, түүний дагуу БОМТ-ний биелэлтийн тайланг боловсруулж, Дархан-Уул аймгийн БОАЖГ-т хүргүүлдэг.	100%

Удирдлага зохион байгуулалтын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийг доор тусгав.

The image shows three copies of environmental monitoring reports for different employees. Each report includes a photo of the employee, their personal information, and a table of monitoring data. The reports are for employees named Т.Сүхбат, Т.Сүхбат, and Т.Сүхбат. The tables contain data for various monitoring points (1-15) and include handwritten notes and signatures.

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

Эрүүл мэндийн үндэсний үзлэгийн хуудас

Эрүүл мэндийн үндэсний үзлэгийн хуудас

А. Ажил олгогчийн танилцуулга

- Ажил олгогчийн нэр: СОНГОЛОН ХАЙРХАН ХХК
- Хүлээж авах ажиллагааг байгууллагын нэр: Байршил: Дархан-Уул аймгийн Нойрхайн сумын мандайн 2-р тал
- Ажилчны нэвтрүүлэх өдөр: 2024.07.01
- Төрсөн өдөр: 1999.12.10
- Ажилтны өмнө хөдөлгөөний үйлчилгээний нэр: СОНГОЛОН ХАЙРХАН ХХК БЗ-ийн үйлдвэр
- Ажилтны үйлдвэр: Жолоон
- Ажилын байрны нэр: Дархан-Уул аймгийн Дархан сумын Хэвчин, Хэвчин Бус АМА

Б. Эмэгтэгийн байгууллагын танилцуулга

№	Үзлэгийн төрөл	Огноо	Огноо	Тусгай хяналтын үйлдвэр
1	Эрх сурдаг	2024	2024	
2	Дотор	2024	2024	
3	Мэдэрэл	2024	2024	
4	Хардлага	2024	2024	
5	Чам хамар хоолой	2024	2024	
6	Нүд	2024	2024	
7	Шүд	2024	2024	
8	Мас засаг	2024	2024	
9	Сүрьеэ	2024	2024	
10	БЭХДХ	2024	2024	
11	Арьс, шаршил	2024	2024	
12				
13				
14				
15				

Эрүүл мэндийн нэгдсэн дүн: Дархан-Уул аймгийн Дархан сумын Хэвчин, Хэвчин Бус АМА

Эрүүл мэндийн үзлэг хийсэн эмэгтэгийн байгууллагын даргын гарын үсэг: [Signature]

Эмэгтэгийн байгууллагын Тамга

Эрүүл мэндийн үндэсний үзлэгийн хуудас

Эрүүл мэндийн үндэсний үзлэгийн хуудас

А. Ажил олгогчийн танилцуулга

- Ажил олгогчийн нэр: СОНГОЛОН ХАЙРХАН ХХК
- Хүлээж авах ажиллагааг байгууллагын нэр: Байршил: Дархан-Уул аймгийн Нойрхайн сумын мандайн 2-р тал
- Ажилчны нэвтрүүлэх өдөр: 2024.07.01
- Төрсөн өдөр: 1999.12.10
- Ажилтны өмнө хөдөлгөөний үйлчилгээний нэр: СОНГОЛОН ХАЙРХАН ХХК БЗ-ийн үйлдвэр
- Ажилтны үйлдвэр: Жолоон
- Ажилын байрны нэр: Дархан-Уул аймгийн Дархан сумын Хэвчин, Хэвчин Бус АМА

Б. Эмэгтэгийн байгууллагын танилцуулга

№	Үзлэгийн төрөл	Огноо	Огноо	Тусгай хяналтын үйлдвэр
1	Эрх сурдаг	2024	2024	
2	Дотор	2024	2024	
3	Мэдэрэл	2024	2024	
4	Хардлага	2024	2024	
5	Чам хамар хоолой	2024	2024	
6	Нүд	2024	2024	
7	Шүд	2024	2024	
8	Мас засаг	2024	2024	
9	Сүрьеэ	2024	2024	
10	БЭХДХ	2024	2024	
11	Арьс, шаршил	2024	2024	
12				
13				
14				
15				

Эрүүл мэндийн нэгдсэн дүн: Дархан-Уул аймгийн Дархан сумын Хэвчин, Хэвчин Бус АМА

Эрүүл мэндийн үзлэг хийсэн эмэгтэгийн байгууллагын даргын гарын үсэг: [Signature]

Эмэгтэгийн байгууллагын Тамга

Эрүүл мэндийн үндэсний үзлэгийн хуудас

Эрүүл мэндийн үндэсний үзлэгийн хуудас

А. Ажил олгогчийн танилцуулга

- Ажил олгогчийн нэр: СОНГОЛОН ХАЙРХАН ХХК
- Хүлээж авах ажиллагааг байгууллагын нэр: Байршил: Дархан-Уул аймгийн Нойрхайн сумын мандайн 2-р тал
- Ажилчны нэвтрүүлэх өдөр: 2024.07.01
- Төрсөн өдөр: 1999.12.10
- Ажилтны өмнө хөдөлгөөний үйлчилгээний нэр: СОНГОЛОН ХАЙРХАН ХХК БЗ-ийн үйлдвэр
- Ажилтны үйлдвэр: Жолоон
- Ажилын байрны нэр: Дархан-Уул аймгийн Дархан сумын Хэвчин, Хэвчин Бус АМА

Б. Эмэгтэгийн байгууллагын танилцуулга

№	Үзлэгийн төрөл	Огноо	Огноо	Тусгай хяналтын үйлдвэр
1	Эрх сурдаг	2024	2024	
2	Дотор	2024	2024	
3	Мэдэрэл	2024	2024	
4	Хардлага	2024	2024	
5	Чам хамар хоолой	2024	2024	
6	Нүд	2024	2024	
7	Шүд	2024	2024	
8	Мас засаг	2024	2024	
9	Сүрьеэ	2024	2024	
10	БЭХДХ	2024	2024	
11	Арьс, шаршил	2024	2024	
12				
13				
14				
15				

Эрүүл мэндийн нэгдсэн дүн: Дархан-Уул аймгийн Дархан сумын Хэвчин, Хэвчин Бус АМА

Эрүүл мэндийн үзлэг хийсэн эмэгтэгийн байгууллагын даргын гарын үсэг: [Signature]

Эмэгтэгийн байгууллагын Тамга

Зураг 2-26. Ажилчдын эрүүл мэндийн үзлэгт хамрагдсан хуудас

Зураг 2-27. Ажилчдад сургалтад хамрагдаж буй байдал

Сонголон Хайрхан ХХК нь улирал бүр Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн ажилчид болон уурхайн ажилчдыг нэгтгэн оффис дээрээ сургалтыг зохион байгуулдаг.

Дархан-Уул аймгийн Дархан, Орхон сумдын нутагт байрлах Сонголон Хайрхан ХХК-ийн Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

ДҮГНЭЛТ

Сонголон Хайрхан ХХК нь Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны БОМТ-нд тусгагдсан ажлуудыг амжилттай хийж гүйцэтгэсэн байна. Тухайлбал:

- Уурхайн талбай дахь замын сүлжээг сайжруулж, шороон замыг дагтаршуулсан
- Уурхайн зам талбайг усны машинаар усалдаг
- Уурхайн дотоод тээвэрлэлтийн зам дагуу хурдны хязгаарлалтыг заасан тэмдэг, тэмдэглэгээ байрлуулсан
- Хог хаягдлыг Дархан хотын Тохижилт үйлчилгээний газартай байгуулсан гэрээний дагуу сар бүр тогтмол тээвэрлүүлдэг бөгөөд хог хаягдлын бүртгэл хөтөлдөг.
- Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд орон нутгийн удирдлага, мэргэжилтнүүдтэй зөвлөлдсөний дагуу Орхон сумын Баян-Өлзийт хуучин хогийн цэгийн 3 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн.
- Ногоон байгууламжийн төлөвлөгөөний хүрээнд лицензийн талбайнд нийт 100 ш мод тарьсан
- Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хүрээнд тусгагдсан бүх ажлыг хэрэгжүүлсэн
- Дархан-Уул аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн Поликлиник-тэй хамтран компанийн ажилчдыг эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн гэрээ байгуулсны дагуу ажилчдыг үзлэгт хамруулдаг байна.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний бүрэлдэхүүн хэсэг	Хийх ажлын тоо	Хийсэн ажлын тоо	Биелэлт (%)
<i>Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт</i>	11	11	100
<i>Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөөний биелэлт</i>	2	2	100
<i>Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт</i>	3	3	100
<i>Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт</i>	4	4	100
<i>Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт</i>	3	3	100
<i>Удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт</i>	4	4	100
Нийт	27	27	100

Сонголон Хайрхан ХХК нь Их Булангийн элс хайрганы ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан 27 ажлыг хийж гүйцэтгэн, 100 хувийн гүйцэтгэлтэйгээр амжилттай ажилласан байна.

9798-ДАР

Technical inspection certificate for a truck. The document is divided into three main sections with text in Mongolian and English.

Left Section (Mongolian): Contains fields for the registration office name, date, and stamp. A red circular stamp is visible in the center.

Middle Section (Mongolian): Includes the MGL logo, registration number "02121202488", date "2008", and vehicle name "Ногоон".

Right Section (English): Contains technical specifications:

- Registration plate number: 7820AAA
- Make: MGL
- Model: Sirotuk
- Year of registration: 2008-08-08
- Category: A
- Vehicle weight: 30000 kg
- Engine power: 34500 kW (4700 hp)
- Vehicle type: A

Technical inspection certificate for a truck, showing the reverse side and a table of inspection results.

Left Section (Mongolian): Contains the MGL logo and the text "МОНГОЛ УЛС" (Mongolia).

Middle Section (Mongolian): Contains the text "САНХАА" (Association) and "АТ" (AT).

Right Section (Table): A table for recording inspection results. The table has columns for "Төрөл" (Type), "Төлөв" (Status), "Тэмдэг" (Mark), and "Тайлбар" (Remarks). A red stamp is visible over the table.

Technical inspection certificate for a truck. The document is divided into three main sections with text in Mongolian and English.

Left Section (Mongolian): Contains registration information, including the registration office name, date, and stamp. It also includes a red circular stamp with a signature and the date "2008-08-09".

Middle Section (Mongolian): Contains the MGL logo, the vehicle model "Sirotruk", and the license plate number "78 20 AAAA". It also includes the registration date "2008-08-09" and the name of the registration office "Холон".

Right Section (English): Contains technical specifications for the vehicle. The text includes:

- Vehicle type: "Truck" (Тэрэг)
- Category: "A" (А)
- Weight: "30000 kg" (30000 кг)
- Engine power: "24500 kW" (24500 кВт)
- Registration date: "2008-08-09"
- Registration office: "Холон"

Technical inspection certificate for a truck, showing the reverse side and a table of inspection results.

Left Section (Mongolian): Contains the MGL logo and the text "MONGOL ULS" and "MONGOLIA". It also includes a red circular stamp with a signature and the date "2008-08-09".

Middle Section (Mongolian): Contains the MGL logo and the text "САНХАА" (Finance) and "АТ" (Bank). It also includes the text "МОНГОЛ УЛС" and "MONGOLIA".

Right Section (English): Contains a table for recording inspection results. The table has columns for "Inspection item" (Төрийн үйлчилгээний байр), "Inspection result" (Төрийн үйлчилгээний байр), and "Inspection date" (Төрийн үйлчилгээний байр). The table is mostly empty, with a red stamp and signature in the top right corner.

ТЕХНИКИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ Technical description		Өмчлөгч Owner		ТЕХНИКИЙН ХЯНАЛТЫН ҮЗЛЭГИЙН ТЭМДЭГЛЭЛ VEHICLE INSPECTION REPORT		
Улсын дугаар License plate number	8462ААР	Хаяг Address	Цэцэгид ГАНТУЛГА	Он, сар, өдөр	Техникийн байдал	Гарын үсэг /гэмдэг/
Марк, модель Make, Model	HOWO ZZ3257 M3847A	Хаяг Address	Дархан-уул Дархан 16.1 хороолол 18 21	2018.05.26	ОТ105	
Ангилал, хөдөлгүүрийн багтаамж Category, Engine Displacement	C, 9726	Өөрчилсөн тэмдэглэл Revised note		2018.05.25	ОТ37	
Бүхжин Gross vehicle weight rating	Бу зөвт - 25000 кг, Ө жин - 12500 кг			2018.05.25	ОТ103	
Даавц/аэзлүүрн, буудлын тоо Loading Capacity, Number of Spindles	C.тоо - 2	Тусгай тэмдэглэл Additional note		2018.06.06	ОТ103	
Төрөл Type	Өөрөө буулгагч			2018.06.06	ОТ103	
Зориулалт Designation	Ачаа	№ 01996474		2018.06.07	ОТ103	
Үйлдвэрлэсэн он Date of manufacture	2013			2018.06.07	ОТ103	
Хөдөлгүүрийн № Engine No	L30317011167	Импортлогдсон өгнөө Date of import		2018.06.07	ОТ103	
Аралтын № VIN No	LZZ5ELMD6DD740754			2018.06.07	ОТ103	
Бухазгийн № Cabin No	Уулав	Гэрчилгээ өгөгч Signature		2018.06.07	ОТ103	
Өнгө Color	Уулав			2018.06.07	ОТ103	
Импортлогдсон өгнөө Date of import	2013/04/23			2018.06.07	ОТ103	
Гэмдэгт 2018 оны 05 сарын 26-ны өдөр						

03121888

ХЭСХЭТ-13-1-1-13

ТЭХНИКИЙН АЖАЛТЫН ҮЗЭГ
TECHNICAL INSPECTION

СЭНХОНОСЖИВЬУНГЭЖ

МОНГОЛ УЛС
MONGOLIA

СЕРТИФИКАТ ДИНАМАТИКАЦИОН ОУ VEHICLE
АВТОТЭВЕРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН
ГЭРНИЛГЭЭ
CERTIFICATE OF VEHICLE
REGISTRATION

№ 03151888

ТЭХНИКИЙН АЖАЛТЫН ҮЗЭГ
TECHNICAL INSPECTION

Он, Сая, Долг YYYY MM, DG	Төрийн байгууллага намаг	Гэрэл үсэг Төрийн байгууллага намаг
2024.04.01	03151888	03151888
2024.04.01	03151888	03151888
2024.04.01	03151888	03151888

САНХАЖ
АВТОТЭВЕРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН ӨМ-ӨЛӨГЧ
ТА

- Шинээр регистрээр хяналтанд өмчлөгч
- Хэсэг 10-ийн 72 дугаар дотор.
- Ажиллагааг хэсэг 10-ийн 7 дотор.
- Нэг, нэг өөрөөр болж өмчлөгчийн
- дотор тус тус бүртгүүлсэн.
- Мэргэжлийн байгууллагын даалгалд
- хяналтанд.
- Хуульч хяналтанд өмчлөгчийн өмчлөгч
- үүрэгт хяналтанд үүрэгтэй.

МОНГОЛ УЛС
MONGOLIA

СЕРТИФИКАТ ДИНАМАТИКАЦИОН ОУ VEHICLE
АВТОТЭВЕРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН
ГЭРНИЛГЭЭ
CERTIFICATE OF VEHICLE
REGISTRATION

№ 03151888

ТЕХНИКИЙН ТӨВӨРХИЛӨЛТ Technical inspection		MGL		ГЭРЧИГЭЭ ОЙГОСОН БАГУУЛГАА Certificate issuing authority	
Урсгал дугаар Identification code number 1682УР		Хэргийн үйлчилгээний дугаар Report number 2021		Аугуйтай ажилтан Inspector name Н. Баян	
Марк, загвар Make, model SEM.653D		Үйлдвэрлэлийн жил Year of manufacture 2021		Эзэрлэг Stamp 	
Агаарын хөдөлгөөний багтаамж Capacity (m³) (approximate) 6360, M		Инвентарын огноо Inventory number 2021-10-07		Гарын үсэг Signature 	
Үйл мөн Serial number 16640 аж. 0. жээ. 2000 ж.		Огноо Date Шар		Үйлдвэрлэлийн үе Production period 2021-10-07	
Давьц, суурийн тус Weight (kg) (gross) 0 кг. 1		Тусгай зөвшөөрлийн үйлчилгээний байр Specialized service location СОНГОЛОНХАЙРГАА ХХК		Тусгай тэмдэглэл Remarks УНГСД 12 1-р хорооноос 2182 № 03787508	
Төрөл Type Авто зориулалт		Хэрэглэгч User Механик			
Аргын дугаар Certificate number SEM00653KSL704705					

ТЕХНИКИЙН ХЯНАЛТЫН ҮЭЛЭГ TECHNICAL INSPECTION		MGL		МОНГОЛ УЛС MONGOLIA	
Он, Сар, Өдөр Year, Month, Day 2023-04-15		Тасламч Inspector О.Оюу		САНАМЖ AVTOTЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН ӨМЧЛӨГЧ TA	
Өмчлөгч Owner О.Оюу		Гэрэл зургийн тэмдэг Photo stamp 		<ul style="list-style-type: none"> • Шинээр автотээврийн хэрэгсэл өмчлөж ирсэн бол 72 цагийн дотор, • Ашигласнаас хэснэн бол 1 сарын дотор, • Нэр, хаяг, арлын болон хөдөлгүүрийн дугаар, өнгө өөрчлөгдсөн бол 7 хоногийн дотор тус тус бүртгүүлэх, • Жалынхайн харууллагын давтгалд камрагдах, • Хуульд заасан хугацаанд албан татвараа төлөх, • Тогтоосон хугацаанд техникийн хяналтын үзлэгт хамруулах үүрэгтэй. 	
Зөвшөөрлийн бол хүчингэр Not valid if expired				АВТОТЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ CERTIFICATE OF VEHICLE REGISTRATION MGL № 03787508	